

Lausunto Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmasta, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

501/58.584/2020

RAKYL § 192

Selostus:

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on 28.10.2020 pyytänyt lausuntoa Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030:stä. Lausunto pyydetään toimittamaan 11.12.2020 mennessä palautelomakeella tai sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@pohjois-karjala.

Lausuntopyynnössä pyydetään arvioimaan, vastaavatko Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmassa esitetyt kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan kehittämistarpeisiin vuoteen 2030 mennessä.

Ilmasto- ja energiaohjelma liittyy laajempaan maakuntastrategia- ja maakuntaohjelmakokonaisuuteen, jossa on esitetty alueellisia tavoitteita mm. ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Ohjelman avulla pyritään kohti EU:n ja Suomen ilmasto- ja energiataavoitteita. Pohjois-Karjalan tavoitteet ovat kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteita tiukemmat.

Pohjois-Karjalan ensimmäinen ilmasto- ja energiaohjelma vuoteen 2020 julkaistiin vuonna 2012. Saavuttamatta jääneitä tavoitteita on sisällytetty nyt lausunnoilla olevaan ohjelmaan.

Ohjelman seitsemän päätavoitetta ovat:

1. Pohjois-Karjala on elinvoimainen maakunta, jossa väestö voi hyvin.
2. Luonnonmonimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.
3. Energia on vähäpäästöistä ja perustuu maakunnan omaan energian tuotantoon paikallisista luonnonvaroista.
4. Ilmastokestävä rakentaminen ja asuminen ovat mahdollisia sekä taajamissa että haja-asutusalueilla.
5. Luonnonvaroja käytetään kestävästi ja ilmastoviisaasti mahdollistaen monipuolinen liiketoiminta.
6. Maakunnan osaaminen ja tutkimustieto siirtyy joustavasti toimijoi-

den käyttöön ja Pohjois-Karjala on osallistava maakunta.

7. HINKU tavoitteet toteutuvat: 80 % vähennys päästöihin v. 2007 vuoteen 2030 mennessä.

Monet tavoitteet ovat samansuuntaisia naapurialueiden erilaisten ilmastoon ja energiaan tai ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyvien ohjelmien ja strategioiden tavoitteiden (kuten Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto-ohjelma tai alueellinen metsäohjelma) kanssa.

Jos palautteenne koskee jotain tiettyä kohtaa luonnoksessa, pyydämme merkitsemään kyseisen kohdan sivunumeron sulkuihin. Yleisluontoiset lausunnot voi merkitä lomakkeen ensimmäiseen kohtaan.

Ohjelmaluonnos on esityslistaliitteenä A.

(Valmistelu: ympäristösuunnittelija Heidi Käyhkö puh. 044 417 4687)

Ympäristöpäällikön esitys:

Savonlinnan rakennus- ja ympäristölautakunta pitää lausunnoilla olevaa Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmaluonnosta hyvin kattavana ja erityisesti kiittää ohjelmaluonnoksen läpileikkaavaa viestiä ilmastomuutoksen ja siihen sopeutumisen kääntämisestä uhasta mahdollisuudeksi eri toimijoiden yhteistyöllä toimintoja ja toimintatapoja kehittämällä sekä innovoimalla uutta. Ohjelmassa on tarkasteltu asiaa laajemminkin kestävä kehityksen näkökulmasta (mm. alueen elinvoimaisuus ja luonnon monimuotoisuus) kuin ainoastaan ilmasto- ja energialähtökohdista. Ohjelmassa on yhdistetty hyvin eri valtakunnallisia ja alueellisia ohjelmia, joissa on osittain esitetty samankaltaisia tavoitteita.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitetta (liite 2) koskien lautakunta esittää harkittavaksi, tulisiko tavoite asettaa erikseen esim. tieliikenteen, jätesektorin, maatalouden (maatalouden hiilitaseen laskeminen onkin otettu ohjelman yhdeksi tavoitteeksi), lämmityksen ja kuluttajien sähkönkulutuksen osalta. Eri sektoreiden päästöjen seuranta voi auttaa kohdistamaan mahdollisia tarvittavia toimenpiteitä kokonaistavoitteeseen pääsemiseksi.

Lautakunta kiinnittää huomiota Pohjois-Karjalan metsien kokonaiskasvun laskevaan trendiin vuosina 2008 - 2018 (liite 2). Puubiomasen kasvavan tarpeen vuoksi on erityisen tärkeää löytää kestävä tasapaino puutuotteiden valmistuksen, energiakäytön ja hiilinieluna toimimisen välillä, jotta riittävä puunkasvu voidaan turvata. Myös varsinkin kaupunkikeskusten viherinfran määrää olisi hyvä pyrkiä lisäämään.

Turpeen käytön osalta lautakunnan mielestä Sitran suositus turpeen käytön lopettamisesta kokonaan tulisi sisällyttää sellaisenaan Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmaan. Tavoitteen (turpeen energiakäytöstä luopuminen vuoteen 2030 mennessä) toteutuminen olisi keskeinen edistysaskel ilmaston kannalta ottaen huomioon, että monia päästöttömiä (jos niiden rakentamista ei oteta huomioon) energialähteitä on käytettävissä aurinko- ja tuulivoimasta maa- ja ilmalämpöpumppuihin, jotta ohjelman kolmas päätavoite *"Energia on vähäpäästöistä ja perustuu maakunnan omaan energian tuotantoon paikallisista luonnonvaroista"* säilyy realistisena.

Yksistään turvetta korvaavien raaka-aineiden kehittäminen mahdollisimman tehokkaasti vuoteen 2030 mennessä ei johda ilmaston kannalta riittävään lopputulokseen. Turpeen käytölle lämmön- ja sähkön-tuotannossa ei ole ohjelmassa myöskään esitetty määrällistä tavoitetta, ainoastaan, että se vähenee nykyisestä.

Turpeen muiden käyttömuotojen, kuten kasviturpeena, käyttö on määrältään vähäisempää kuin energiakäyttö ja perustellumpaa, vaikka sekin vaatii mittavia kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavien suoalueiden avaamista (ellei tulevaisuudessa kehitetä teknologiaa, jossa turve otetaan kasvukerroksen alta). Aktiivihiilen tuottamiseen on kehitteillä ympäristön kannalta kestävämpiäkin ratkaisuja (esim. pyrolyysi) kuin mitä ohjelmassa on esitetty.

Suot tulisi osoittaa kaavoituksella tai / ja suojelulla muuhun kuin turvetuotantoon.

Ohjelmaan olisi hyvä harkita lisättäväksi myös seuraavia indikaattoreita:

- kiertotaloutta kuvaavat indikaattorit (esim. hyötyjätteiden kierrätysprosentti)
- ruokailutottumuksia kuvaavat indikaattorit (esim. lähiruuan ja kasvis-ten osuus ruokavaliossa)
- tietoliikennetähtäimiä ja älykästä teknologiaa kuvaavat indikaattorit
- alueen elinvoimaisuutta kuvaavat indikaattorit (mikäli elinvoimaisuuden mittaamisen katsotaan sisältyvän ilmasto- ja energiaohjelmaa).

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

